

OILA MUHITINING BOLA TARBIYASIGA AKSIOLOGIK YONDASHUVI.

Nosirova Shoxista Baxromovna

Jizzax shahar, 37-DMTTda tarbiyachi.

Annotatsiya: Ushbu maqolada oila muhitining bola tarbiyasiga aksiologik yondashuvi haqida so'z borgan.

Kalit so'zlar: bola tarbiyasi, axloqiy-madaniy tarbiya, barkamol, sog'lom, mustaqil fikrlovchi, hayotiy rejim, sog'lom [turmush tarzini yaratish](#), aqlan yetuk, jismonan sog'lom, axloqan pok, barkamol inson.

Oila va maktabgacha ta'lim tashkilotlarining eng dolzarb vazifalaridan biri sog'lom bola tarbiyasi ekan, demak maktabgacha ta'lim tashkilotlarida hozirgi zamon talablariga mos ravishda, har tomonlama mukammal tarzda singdirilgan bilim, tarbiya yosh go'dak qalbida, ongida muxrlanib qoladi.

Oila birinchi navbatda ta'lim-tarbiya maskani hisoblanadi. Yosh avlodga ma'naviy, axloqiy-madaniy tarbiya berishning yo'llari va vositalari xilma-xil bo'lib, [bular ichida bolalarning nutqi](#), muomalasi alohida o'rin tutadi. Farzand ota-onaning baxti va boyligi hisoblanadi, ota-onalarning bolalarni sevishi, o'z navbatida bolalarning ota-onalaridan o'rgangan, eshitgan muomalalari, so'zlashish madaniyati bolalarning ota-onalarini astoydil hurmat qilishi oila ko'rki bo'lib hisoblangan.

Bolalarning ta'lim-tarbiyasiga, bilim olishiga asosiy zamin yaratuvchi maskon oiladir. Bolalarda insoniylik, avvalambor, oilada, ota-onalardan ibrat olgan holda shakllanadi. Ota-ona bolaga boshidan ta'lim-tarbiyani, nutq madaniyatini, odamiylik hislatlarini [qunt bilan singdirib borsalar](#), yetuk, barkamol, sog'lom, mustaqil fikrlovchi, eng asosiysi, odobli shaxs bo'lib yetishadilar. Inson hayotda [bilim olishga intilishni](#), Vatanni sevishni, ardoqlashni, kattalarni hurmat qilishni, muomala madaniyatini ota-onadan o'rganadi.

Oilaviy munosabatlar farzandlarning aqliy, ruhiy kamolotini ta'minlabgina qolmasdan, ota-onalarda o'ziga xos faollikni ham yuzaga keltiradi. Oilada qaror topgan sog'lom ma'naviy-ruhiy muhit farzandlarning yetuk, barkamol bo'lib voyaga yetishishlari uchun beqiyos ahamiyatga egadir. Ota-onalar o'z ijtimoiy burchini bajarar ekanlar, [farzandlarning mehnatga](#), uni tashkil etuvchilarga nisbatan mehr-muhabbat, hurmat tuyg'usini shakllantirish, ularni ijtimoiy foydali mehnatga tayyorlash, turli ko'rinishdagi munosabatlarini me'yorlarga og'ishmay rioya etish, sog'lom [turmush tarzini yaratish](#), ko'zda tutiladi. Oila jismoniy va psixologik jihatdan

sog'lom, ma'naviy barkamol, ijtimoiy mehnat hamda oilaviy hayotga tayyor, nutq madaniyati shakllangan, so'zga boy shaxsni o'sib ulg'aytirib beradi. Ota-onalar bolalarining yetuk, barkamol va sog'lom o'sishlarida ularning kundalik hayotiy rejimiga amal qilishlari nihoyatda muhimdir. Oilada uyushtirilayotgan suhbatlar alohida diqqatga sazovordir. Odob-axloq mavzusida uyushtirilgan muloqotlar farzandlarning til vositalarini mustaqil tarzda qo'llashlariga erishish zarurligini ko'rsatadi. Bunday oilaviy suhbatlar farzandlarning [kundalik faoliyatida](#), sayru sayohatlarda samarali natija berishi shubhasizdir.

Hozirgi zamon talablariga muvofiq oilada bolalar ona tilini, adabiy talaffuz me'yorlariga binoan barcha tovush va so'zlarni aniq va tiniq talaffuz etib, so'z boyligini rivojlantirmog'i lozim. Bolalar shaxsini shakllantirish, nutqini rivojlantirish borasida yo'l qo'yiladigan kamchiliklar hali-hanuz oilalarda yetarli darajada emas. Ota-onalarning bolalarga beparvoliklari, so'zlashganda nutq madaniyatiga ahamiyat bermasliklari oilada bola nutqining buzilishiga olib kelmoqda.

Oilada bolalar o'rtasidagi o'zaro munosabatlar tizimi birgalikda uyushtiriladigan o'yinlarda, sayrlarda yuqori darajada shakllanadi. Bolalarning nutq madaniyatini shakllantirishda [oiladagi katta-kichiklar](#), tengdoshlari bilan qilinadigan muomalalari ko'proq rol o'ynaydi. Farzandlarning o'z harakatlari va xulqini boshqara bilishi diqqat, fikr va xotira sifatini oshirishga ta'sir ko'rsatadi. Oila va oilada bola tarbiyasi doimo dolzarb muammolardan biri bo'lib kelgan va bundan buyon ham shunday bo'lib qoladi. Tarbiya ishi qanchalik erta boshlansa, hosil ham shuncha erta ko'zga tashlanadi. Shuning uchun ota-onalar va ta'lim tashkilotlari tarbiyachilari hamda pedagoglarning vazifasi yosh avlodni aqlan yetuk, jismonan sog'lom, axloqan pok, barkamol inson qilib tarbiyalashdan iboratdir.

Xulosa qilib aytganda, sog'lom bola avvalo sog'lom va mustahkam [oilada dunyoga kelishi](#), muqaddas dargoxda o'sib, ulg'ayib, tarbiyalanib voyaga yetishi hammaga ma'lum. Oilada farzand tarbiyasida qo'yilgan har bir xato va kamchilik insonning kelajagiga o'z ta'sirini o'tkazmasdan qolmaydi va aksincha to'g'ri va sog'lom bola tarbiyasi kelajak poydevori bo'lib xizmat qiladi. Bola tarbiyasi bilan shug'ullangan oilalarning bolalari ta'lim tashkilotda o'z imkoniyatlarini mashg'ulot jarayonida qiynalmasdan ko'rsata oladilar. Oila va talim tashkilotlarining uzluksizligi bolani nafaqat jismoniy va aqliy jihatdan rivojlantiradi, balki uni ma'naviy shakllanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Oila va ta'lim tashkilotlari tomonidan bolalarga

berilayotgan ta'lim-tarbiya, pandu nasihatlarini haqiqat yo'lida xizmat qilishga da'vat etishidan iborat bo'lishi lozimdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI.

1. Raximova S.S. Maktabgacha ta'lim tashkilotlari pedagog xodimlarining malakasini oshirish mazmunini takomillashtirish. Ped.fan. bo'yicha falsafa dok.diss.avtoreferati.T.:2020, 65b
2. V.Belaya "Maktabgacha ta'lim tashkilotda pedagogik kengash". -M.: 2009y, 232 b.
3. Qodirova F.R., Qodirova R.M. Bolalar nutqini rivojlantirish nazariyasi va metodikasi. – Toshkent: «Istiqlol», 2006y, 290 b..
4. Abdullayeva X.A. Mashg'ulotlarda faol ta'lim usullaridan foydalanish. – Farg'ona: FarDU, 2008y, 310 b.
5. Urazova M.B., Eshpulatov Sh.N. Bo'lajak tarbiyachining loyihalash faoliyati. // Metodik qo'llanma. – T.: TDPU, 2014y, 88 b